

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Bilanț politic.

V.

Succesul cel cu legea pentru inarticularea națiunii și confesiunilor române, se pare, că pre unii dintre reprezentanții Românilor de atunci i-a încurajat prea tare, pre alții i-a făcut să creadă că au nise mari daruri politice. Credința aceasta a născut în cesti din urmă convingerea, că ei sînt harnici de a fi conducători politici, iară curagiul celor dintău i-a făcut să fie mai cu puțin scrupul la votarea proiectelor ce li se presenta. Fără de cauzele aceste psihologice nu ne putem închipui neîngrigirea reprezentanților Români din acele timpuri și ușurătatea, cu carea au negles legea electorală, care s'a prezentat dietei ca proiect, s'a desbătut și subscernut spre sancționare și cu toate aceste a rămas proiect, și de altă parte iarăși nu ne putem esplica cum s'a putut vota de reprezentanții poporului român, adoratori puternici ai autonomiei transilvane, d. e. strămutarea tribunalului suprem (curtea de casațiune) din Transilvania la Viena. Astăzi se face multă paradă cu autonomia Transilvaniei chiar de acei cari la 1863/4 spriginiau astfel de centralisări indirecte, la Viena, din tot sufletul, ca să tăcem de mergerea la Reichsrath, carea încă învoalvă o reducere a legislațiunii autonome transilvănene. Atunci votau autonomistii radicali de astăzi, ca bietul Transilvănean în cauze apelate la instanța din urmă să se pună pe drumul de fer ce în țară lipsea încă și să meargă la Viena să apeleze.

Curagiul și credința despre care amintirăm mai sus fură exploatate de minune de sufletul cancelariei aulice transilvane, de bar. Reichenstein. Din intrigele semănate de acesta s'au născut înstrăinarea metropolitului Șaguna de dietă și a unora dintre membrii dietei de dînsul. Tot în timpul acela se trimeteau „popii” la „molitvelnicele” și „patrafirele” lor și li se

recomanda a se lăsa de politică, pentru că politica numai era de nasul lor. La a cui adresă erau aceste îndreptate nu e de lipsă a spune. Când am intra în amenunțele evenemintelor de pe atunci, pe lângă atingerea prea tare a rănilor din trecut, am mai anticipa lucruri, cari se vor da publicității în curînd în opuri scrise mai pe larg. Pentru scopul acestor șiruri va fi de ajuns și atât pentru ca să ne putem esplica și mai bine cele ce au urmat mai târziu.

În luna lui Iunie din 1865 a început a vesteji foarte repede sistemul sub care era adăpostită dieta Transilvaniei. În luna lui August în 28 dieta transilvană era desființată și la 1 Septembrie a urmat convocarea altei diete la Cluj pe baza articolului XI de lege din 1791, cu scop de a revede legea de uniune.

Problema Românilor din Transilvania nu era ușoară. Români se trezesc ca dintr'un vis, unii amăgiți, alții cu totul desamăgiți. Unii nu și puteau esplica cum se poate, una ca aceasta, alții cari aveau și prevedere se vedură desamăgiți față cu virtutea politică a Românilor din timpul dela începuturile luptei naționale. Orientarea pentru Români era acum un lucru foarte greu, pentru că suspiciunile ce se aruncaseră și se aruncau mereu asupra conducătorului de odinioară clătinaseră încrederea aproape în toți Români. Este lucru omenesc, ca răul să se respândească și să prindă și rădăcini mai îngrabă.

Metropolitul Șaguna, de și îl durea foarte de cele ce vedea că au resărit din desbinarea de sub decursul dietei desființate, vedînd vehemența cu care era atacat din părțile care doară mai mult din nesciință decât din rea credință i invidiau conducerea, s'a retras, pronunțînd memorabilele cuvinte: *Flere possem sed juvare non.*

Pericolul înse devenea din și în și mai învederat și Români transilvăneni erau chiamați acum să apere ce

au fost câștigat mai nainte, pentru ori ce eventualitate. Asupra acestui punct însă au fost mari divergențe și adecă ca să spunem lucrul fără forme, în firea lui, era divergența: să apere Români cauza lor în dieta din Cluj s'au să o lase în mila sfîntului până vor veni vremi mai bune?

Metropolitul Șaguna, vedînd că chaosul nu se mai termină și că cei ce îl invidiau și indirect i protestau conducerea națională nu fac alta decât emit în lume idei pripite, fără a le reduce la o raționare matură și bine precugetată, auînd numai văierări, dară nu un cuvînt măcar care să însufle cuiva o încredere durabilă; de altă parte vedînd că răul e atât de mare încât și promisiunile de la locuri mai înalte în favorul Românilor erau în pericol, s'a pus eară în fruntea trebei, fiind urmat de toți deputații și regalității români, căți se străcuraseră în dieta din Cluj; afară de unul!

De nou se înalță inima românească, deși în impregiurări foarte grele, când aude resunînd din sala dietei celei de revisiune (1865) cuvinte românești ca aceste:

„Toama pentru că sum om constituțional am venit la dieta aceasta, urmînd convingerei mele proprii, ca să dovedesc că am și eu puțină pricepere de constituționalism, legalitate și consecuențele acestora. Bine, sîntem la dietă, cu toate că me ved silit a mărturisii, că modul în care este compusă această dietă nu este chiar constituțional și de aceea nici că i sum amicul ei....”

„De aceea doresc ca om constituțional ca înainte de a vorbi la obiect, să se înființeze o dietă pe baza constituțională....”

Aceste le dicea metropolitul Șaguna în conferența dietală din 1865, care a premers ședinței III. În ședința aceasta însă a surprins fericitul metropolit pe majoritatea maghiară cu un fulminant, care la început tratează cestiunea de dreptul public tran-

silvan, ce dînsul susținea că culminează în I art. de lege al anului 1863/4, în decurs arată inicitatea bazei pe care este conchemată dieta din Cluj și ilegalitatea acestei diete și încheie cu următoarea moțiune:

„Înalta dietă să binevoiască a vota cătră tron o adresă prea umilită cu rugarea, ca Maj. S. c. r. apostolică să se indure,

1) a sancționa legea electorală prelucrată constituționalmente prin dieta anului 1863 și 1864 la propunerea regească și ascernută spre prea înalta sancționare;

2) a conchema apoi pe basa acestei legi electorale dieta spre pertratarea propusețiunii regesci privitoare la revisiunea articolului întâiu de lege din 1848, despre uniunea Ardealului cu Ungaria.”

Majoritatea maghiară a dietei, aflăm într'o corespondență din acele timpuri, a rămas înmărmurită și amuțită încât puteai auzi o muscă sburînd prin sala dietei, atât de cu putere a fost asupra majorității maghiare tunetul român. Români cari au luat parte la acea dietă își au făcut datoria, spriginind cu discursuri bine motivate moțiunea fericitului metropolit. Însă ce folos; căci n'a trecut mult, nici anul și unii chiar dintre acestia s'au făcut necredincioși actului subscris de dînsii, adecă adresei române pe baza propunerii citate, bătînd pătoriu național pentru ca națiunea să se respire în toate părțile. Și toate aceste din cauză, — să ni se permită de astădată o espreșiune neobicinuită în coloanele noastre, — pentru că nu se puté vedea îndată succesul așa după cum se dice, că pretindea Țiganul să și vadă sărindariul.

Revista politică.

Sibiu, în 17 Ianuarie.

Valurile desbaterei în senatul imperial din Viena s'a aședat. Cu o mică majoritate, tractatul dela Ber-

FOIȚA.

Esposițiunea dela Paris.

VI.

Parisul monumental.

Piața Bastillei și columna Iuliană. — Piața și columna Vendôme. — Louvre și Tuileries: Arcul de triumf și ruinele. — Museele Louverului: în specie artefactele Egiptului, Assiriei și Phoeniciei, museele de sculpturi și de picturi. — Ceva despre viața socială în Paris. (Urmare).

În sala Minervei se află „Pallas de Velletri,” adecă cea mai imosantă statuă, ce a avut o Minerva în anticitate, și tot aci vedem renumita statuă: „Venus iese din scaldă.” Într'altă sală ne surprinde statuă musei tragediei: „Melpomene,” carea pentru frumseța încreștiturelor hainelor sale este una din cele mai însemnate sculpturi din Louvre. Dar culmea tuturor artefactelor lumii este renumita statuă „Venus de Milo,” aflată fără mâni între ruine în Grecia; fața acestei statue este o minune în sculptură, pentru că, deși este de marmoră, ea esprime cea

mai frumoasă armonie de demnitate spirituală și de sensualism nobil. În celelalte sale ne-au mai atras atențiunea: „Hercules cu fiul seu Telephos și lângă dînsii Hinduana (careă nutrise pe Telephos în copilărie),” apoi sarcofagele splendide ale împăraților romani, specialminte un sarcofag grandios decorat cu sculpturi, ce în 4 scene înfățișază „Resbunarea Medeei,” adecă: Glauca capătă la cununia sa o haină înveninată dela copiii Medeei, veninul își face efectul și Glauca se ridică de pe culcuș consumată de dureri mortale, pe când tatăl ei rămâne încremenit la vederea acestor suferințe, Medea își ucide copiii, Medea dispăre pe o căruță trasă de bălauri.

Numele autorilor acestor opuri antice de renume universal sînt în cea mai mare parte necunoscute.

În „museul de sculpturi din evul mediu” brilează statuele de Anguier, Gaujon și Pilon, cari glorifică viața regilor și reginelor Franciei, și preste toate se înalță statuele celebrului Michel Angelo, specialminte

grupa minunată ce representă „Captivii;” iar în „Museul de sculpturi moderne” se distinge între toți artistii Puget, pe carele Francezii îl numesc „Rubensul sculpturii și Michel Angelul frances;” grupa sa: „Perseus eliberează pe Andromache” este de o perfecțiune și frumseță estraordinară, asemene „Amor și Psyche etc.”

Mai există multe musee, ce însă le înșir numai nominal; museul de chaeografie sau de gravuri, museul de bronz, de marină, museul japanes, chinez și museul renascerii etc. Dar cel mai interesant dintre toate museele Louvreului este „Galeria de picturi,” careă dimpreună cu museele de sculpturi formează splendoarea acestor colecțiuni imense. Toate scolile de pictură, toate direcțiunile și epocile acestei celei mai atrăgătoare dintre artele belle, sînt reprezentate într'o abundanță ameșitoare. Deci acela, carele a petrecut numai câte-va oare în aceasta galerie colosală, cum ar puté fi în stare de a compune un conspect general, fie acesta cât de mare, asupra miilor de picturi ce toate's a-

lese și mai toate's cap de opere! Din aceasta cauză eu acum nu pot face alt ceva mai bun, decât numai să amintesc nominal pe unii din cei mai celebri pictori ai diferitelor scoale precum și câte unul din tablourile cele mai renumite, iar scopul acestui resumat de tot concis nu este altul, decât numai a introduce pe acei onorați lectori, cari încă n'au avut ocaziune se cerceteze o galerie de picturi clasice și astfel să studieze practice prestațiunile admirabile în arta de pictorit, dic: a'i introduce cel puțin în cunoascerea nominală a celebrităților de pe terenul picturii.

Între operele scoalei italiene ne impune înainte de toate cea mai mare icoană a galeriei: „Nunta dela Cana” de Paolo Veronese, un tablou gigantic, înalt de 7 și lat de 10 m, al cărui preț face un milion de franci, poate pentru că persoanele depinse pe acest tablou sînt cei mai renumiți contemporani ai autorului: Carol V, Sultanul Soliman I, Francisc I, Eleonora de Austria regina Franciei etc. Admirabile mai sînt:

lin s'a incuviințat. După ce a vorbit vorbitorii generali contele Coroini (pro) și Dr. Sturm (contra) a luat cuvântul dep. Suess ca raportor al majorității și în sfârșit dep. Herbst ca raportor al minorității. Urmând votarea, propunerea lui Pacher (a se trece la ordinea zilei) se respinge cu 203 contra 58 voturi; propunerea lui Dunajewski (a se lua tratatul simplu la cunoștință) prin votare nominală se respinge cu 181 contra 90 voturi (ministrii au votat pentru propunere); propunerea minorității (incuviințarea motivată a tratatului) reprezentată prin Herbst se respinge cu 172 contra 78 voturi; propunerea majorității (incuviințarea simplă a tratatului) prin votare nominală se primesc cu 154 contra 112 voturi. În sfârșit s'a primit și partea primă a rezoluției lui Scharschmid.

Precum ne spune „Bud. Cor.“ guvernul român a dat prin o notă declarația, că acceptează în principiu propozițiile guvernului unguresc în cauza imbușărilor drumurilor de fer. În urma acestei declarațiuni guvernul unguresc a trimis guvernului român proiectul unei noue convențiuni rugându-l a-și da cât mai în grabă părerea, de oare ce încheierea convențiunii recere oare-cari dispozițiuni legislative, ce reclamă un timp mai îndelungat.

„Nord. Allg. Ztg.“ desmințesc scirea, că consilierul intim de legațiune Iasmund va pleca la București ca reprezentant diplomatic și adaugă, că trimiterea unui agent diplomatic la București atârna dela condițiuni, cari până acum nu s'au împlinit.

În Franția criza continuă. Se vorbește că Mac-Mahon ar fi declarat în consiliul de ministri, că în cestiunea comandelor militare nu-și va schimba părerea, mai bine demisionează.

În Constantinopole s'a tulburat iarăși populațiunea. Conjurațiuni peste conjurațiuni a căror sfârșit este destituirea unui sau altui pașă. În privința tratatului de pace între Rusia și Poartă spune „Pol. Corr.“ că părțile contrahente s'ar fi unit în următoarele puncte: Despăgubirea de război, 170 milioane ruble, se va plăti în rentă de hârtie. Despăgubirea pentru prizonierii turcesci se va socoti numai până la încheierea tratatului dela Berlin; deșertarea Traciei are se urmeze 6 săptămâni după încheierea acestui tratat. „Pesti Naplo“ colportează scirea, că ambasadorul Austriei la Constantinopole contele Zichy va fi înlocuit prin Kallay.

„Sânta Familia“ de Rafael, — „portretul unei Dame“ de Lionardo da Vinci, la care artistul lucră patru ani întregi; — „Incoronarea lui Isus cu cununa de spini“ de Tizian, una din cele mai grandioase picturi, pentru că fisionomiile persoanelor agende ilustrează cele mai diverse caractere; iar între celelalte picturi se mai disting operele următorilor artiști renumiți: Corregio, Romano, Reni, Mantegna, Gozzoli și Lippi.

În scoala germană, carea este relativ rău reprezentată, escelează numai: icoanele de Dürer și Holbein jun. și apoi „Isus înaintea lui Pilat“ de Wohlgemuth.

Mai mult decât cea germană bilează scoala nederlandesă (flandrică și holandesă), pentru că după cum se scie în țările de jos pictura totdeauna a fost în mare floare și și-a câștigat cel mai mare renume. Cine d. e. n'a auzit sau n'a cetit despre Madonele de Rubens?! — Galeriele Louvreului conțin o mulțime de icoane originale de Rubens, ce ilustrează cele mai diverse

Proiectul de lege.

pentru instrucțiunea obligatorie a limbii maghiare în scoalele populare.

În numărul 3 din curent al st. jurnal „Telegrafului Român“ s'a publicat un proiect de lege, pe care ministerul reg. ung. intenționează a-l prezenta dietei spre al ridica la valoare de lege. Acest proiect privește instrucțiunea obligatorie a limbii maghiare în scoalele populare din Ungaria și pe cât de nevinovat apare el după puținele cuvinte ce l'introduc pe atât de periculos este el pentru toți cetățenii nemaghiari din Ungaria și cu deosebire și pentru noi Români, căci el cuprinde nu numai un nou atentat asupra egalei îndreptățiri a naționalităților din Ungaria, ci jiguesce chiar în modul cel mai dureros interesele limbii noastre naționale și autonomia confesiunii noastre, garantată prin legea fundamentală a statului ungar.

În fața unui pericol atât de iminent este datorica publicisticii în prima linie, a combate în contra unei astfel de încercări funeste a celor dela putere și a arăta relele urmări, ce poate ave pentru țara întreagă o jiguire atât de bruscă a intereselor celor mai legitime ale majorității populației din Ungaria.

Ce intenționează regimul, resp. Maghiarii prin acest nefericit proiect, pe care ați mâne poate îl vor ridica la volorare de lege? În rëndul prim, după cum spune apriat proiectul, ca toți cetățenii statului, fie ei de orice naționalitate, să aibă rara fericire de a scie după vr'o câți-va ani ceti și scrie bine limba statului, ori simt, ori nu simt ei inșiși trebuința după aceasta fericire. Al doilea scop, destul de rău mascat, ca cine-va să nu'l cunoască, este: ca pe această cale să câștige limbii și literaturii maghiare prin mijloace artificioase, în detrimentul celorlalte limbii din patrie, o supremație nemeritată și astfel se prepare cu încetul pe locuitorii nemaghiari din Ungaria, pentru maghiarizare, o utopie după care mult își bat capul confrății nostri maghiari.

Scopul arătat avea ne dovedesce de nou, că Maghiarii sunt răi cunosători în materie de psihologie și pedagogie, iar scopul mascat ne dovedesce, că ei sunt tot așa de răi cunosători în materie de istorie și politică. Succesele momentane, dobândite de ei până acum pe terenul politic, fiind numai succese părute, nu inse adevărate și durabile nu desmințesc adevărul celor afirmate.

Răi psihologi sunt Maghiarii nostri, dacă cu o nepăsare suverană nebăgând în samă legile naturale ale

subiecte; iar splendoarea tuturor operelor acestui principe al picturii sunt circa 25 tablouri gigantice, prin cari se glorifică viața Mariei de Medici, a bărbatului ei Enric IV și a copiilor lor. — Imposante mai sunt: „Rinaldo și Armida“, apoi „Madona cu copilul“ de van Dyck; — „Ăngerul Rafail părăsese pre Tobia“ de Rembrandt; — „Fiul risipitor de Teniers“ și Telălița satului“ de Dou. — Alte celebrități din această scoală mai sunt: Van der Helst, van Eyck, Terburg și Ravenstein.

Scoala spaniolă are numai doi pictori de renume european: Velasques și Murillo, și splendoarea acestei scoale este tabloul: „Conceptiunea Maicei Domnului“ de Murillo, o icoană cumpărată cu 615,000 fr.!

În fine între picturile scoalei franceze escelează: tablourile mitologice și bisericesci de Lesueur; — scene din războaiele lui Alesandru cel mare de Lebrun; apoi „Răpirea Sabinelor“ și „Jidovii adună mana în deșert“ și altele multe de renumitul

desvoltării spiritului individului și al popoarelor, cred că vor pute trage o dungă preste acestea legi eterne spre a impune prin forță cetățenilor nemaghiari iubirea și aplecarea spre limba lor maghiară; viața simțimintelor este tocmai acea parte a vieții spirituale asupra căreia mai puțină influință poți câștiga prin forță. Și la individ ca și la popoare simțimintele de iubire și aplecare unul spre altul se pot cultiva numai prin o purtare cu iubire, care cruță legitimele aspirațiuni ale aceluia, asupra căreia vom să dobândim oare-care influință. Cumcă purtarea Maghiarilor față de noi nu a purtat și nu poartă acest criteriu, ci din contra criteriul urei și dujmăniei, cine o va puti nega, care a privit cu ochii deschiși modul cum au pus ei în lucrare legea despre egală îndreptățire a naționalităților din Ungaria, și modul cum au respectat ei autonomia bisericii noastre garantată prin lege?!

Pe cât de răi psihologi sunt confrății nostri Maghiari, tot atât de răi pedagogii sunt, cu toate că ei fac foarte mult svon cu progresele dobândite de ei pe câmpul instrucțiunii publice. Nu tot ce strălucesc e aur, și adevăratul progres în cultură nu consistă numai în numărul relațiunii mare al copiilor ce umblă la scoală și sciu puțin ceti și scrie, ci mai cu samă în înmulțirea fondului de idei sătoase și de cunoștințe folosite în capetele acelor copii, fitori cetățeni a-i statului. Acei cari au avut ocaziune a cunoaște elevi dela diferite institute, se vor fi convins că în timpul erei noastre constituționale ungare, tocmai elevii dela institutele de stat nu rangiază între cei dintăiu pentru că la aceste institute pare a se căuta mult prea mult la idea maghiarismului, și numai în linia a doua la scopul adevărat al institutelor de învețământ. Mijlocul cel mai proaspăt, ales de Maghiari, pentru respândirea culturii prin introducerea limbii maghiare ca obligatorie în toate scoalele populare ne ilustrează de nou acest fapt. Pentru realizarea dorinței lor de predilecțiune ei jertfesc binele și progresul comun. Căci ce poate fi alta de cât o împedecare a îmbogățirii fondului de cunoștință folosite la copii, o împedecare a progresului, când frații Maghiari vor să ceară prin lege ca copiii de țeran în 4—6 ani, cât petrec în scoala populară, să învețe atâta maghiaresc în cât se poată ceti și scrie, va să dică să scie bine aceasta limbă? Pentru a ajunge la perfecțiunea cerută de proiect se înțelege, că este neapărat de lipsă a se înmulți în măsură neproporționată oarele de limba maghiară

Pousin: — portretele istorice de Rigaud; — „Isus alungă pre neguțatori din templu“ de Juvenet; — „Reîntoarcerea fiului pierdut“ de Greuze; — regiunile romantice de Vernet; — „Dreptatea și resbunarea divină persecutează crima“ de Prudhon; — „Sabinetele“ de David și multe alte tablouri de: Delacroix, Delaroche, Gerard, Fleury, Joffroy, Guerin etc.

Preste tot museele din Louvre așa sunt de grandioase, cât sunt convins, că d. e. toate museele Vienei la olaltă sunt numai un pigmeu față de colosalul Louvre. Interesant este a întâmpina în fie-care sală din Louvre artiști diferiți, femei și bărbați, cari copiază originalele, ce se păstrează aci. Dacă apoi considerăm, că în fie-care și mii de oameni vizitează salele Louvreului, iar dumineca de mulțimea vizitătorilor din cele mai inferioare clase ale populațiunii — abia aflăm loc să putem vedé ceva, după cum o pățirăm și noi la Versailles și dacă considerăm, că frecuentarea museelor de arte nobilitează și perfecționează gustul, — atunci putem înțelege, pentru ce în

și a se reduce oarele menite pentru celelalte obiecte.

Cugetând la scoalele cele multe sătesci unde din cauza lipselor celor nenumărate ale populațiunii nu se poate ține scoală de cât numai iarna sau numai înainte de ameați, trebuie să mărturisim, că prin faimosul proiect al regimului nostru, puținele oare menite pentru îmbogățirea fondului de cunoștințe folositoare, se vor reduce intrată încât elevii acelor scoale după ce vor eși dintr'ensele nu se vor alege cu alta, de cât cu nisce pene maghiare, sub invelișul căroră va sta ascunsă ignoranța cea mai deplorabilă. La aceste trebuie să mai adaugem încă și altă împregiurare; învețarea unei limbii străine, numai atunci se poate face cu oare-care succes, când cine va cunoaște de ajuns limba sa maternă; cum vor înveța însă elevii nemaghiari ai scoalelor sătesci limba maghiară, ca să o poată ceti și scrie bine, când ei în timpul cel scurt de 4—6 ani, abia sunt în stare să-și învețe de ajuns limba lor maternă! Bărbații de scoală ai altor națiuni se plâng și cu drept cuvânt, de încercarea prea mare a scolarilor cu multele obiecte de învețământ, și caută căi și mijloace spre a ușura sarcina cea prea grea pentru umerii cei slabi ai copiilor frageți de 8—14 ani; la noi e lucru întors.

Ce le pasă Maghiarilor de psihologie rațională, de pedagogie modernă; ei sciu una; limba maghiară mai pre sus de toate, dintr'altelă apoi „pereat mundus“, numai să peară pe maghiarie și toate sunt bune; cultura adevărată a cetățenilor statului, o cultură dela care chiar statul ar trage folosul cel mai mare, pentru ei este lucrul de a doua mână, față cu visul lor de predilecțiune: maghiarizare.

Răi psihologi și răi pedagogii dar și rei politici sunt frații nostri Maghiari. Ei cugetă să pregătească prin astfel de mijloace desperate calea spre absorbirea naționalităților nemaghiare din Ungaria dar: „Vana sine viribus ira.“ În orbia lor ei uită chiar de preceptul întemeetorului statului unguresc care a dis memorabilele cuvinte: „unius linguae imperium imbecile“, uită de chiar trecutul lor propriu, care este caracterizat prin lupte continue pentru conservarea naționalității și limbii lor amenințate în existență priu limba latină și germană. Precum tendențele acele de desnaționalizare au adunat pe Maghiari în jurul paladiului naționalității și limbii lor, așa și pre noi ne va aduna tendența de maghiarizare cu atât mai mare ardoare în jurul paladiului limbii și naționalității noastre amenințate, și rezultatul a bună samă nu va fi la noi altul, de cum a

Franția, și așa dicend numai în Franția, artele belle au pētruns în toți ramii vieții sociale. Numai Francezul specialminte Parisianul, fie cât de sărac și de orice ocupațiune, este insuflețit pentru tot ce e artă; pre când din contra în Viena d. e., unde am petrecut circa 2 săptămâni, m'am convins din conversațiunea cu cunoscințele făcute în restaurațiune, că foarte mulți Vienezi, cari — nota bene nici decum nu se țin de plebe, mai bine cunosc nenumăratele cărcime „Zum Heurigen“ și mai bine sciu adresa acestora, decât sciu unde se află cutare și cutare muzeu, pe care fresce nu l'au cercetat nici când! Afară de acea în Franția copierea originalelor din musee este o permisiune generală, pre când d. e. în München, până mai în anii din urmă, sub pedeapsa de a fi oprit pentru totdeauna dela cercetarea museelor, nu era iertat nimēnui, de a face nici măcar schițe, când respectivul se afla încă în muzeu!

(Va urma).

fost el la Maghiari. Neadevărul și lucrarea în contra legilor naturii totdeauna s'au resbunat și se va resbuna fără îndoială și în contra acelor, cari binele și progresul țării întregi, îl jertfesc unei idei rău înțelese; națiunii maghiare de stat. Cu măhnire trebuie să căutăm noi nemaghiarii la această nouă încercare, a regimului constituțional unguresc care una câte una ne nimicesce speranțele ce le-am avut față cu statul constituțional unguresc și cu durere căutăm la viitorul, care stând lucrul astfel, nu ne va afla atât de uniți unii cu alții, precum vor cere poate grelele încercări la cari vom fi espusi. Nu nouă însă să ni se impute răceala aceasta, ci acelor cari prin dispozițiunile lor nechibzuite departă pre cetățenii statului unii de alții.

Noi Români, și sub alte și poate mai grele încercări nu am denegat niciodată a pune puterile noastre în serviciul statului și ați dacă, pe lângă toate protestele noastre, proiectul amintit de lege se va prezenta, și precum se poate prevedea se va primi de majoritatea dietei, ridicându-se la valoarea de lege, nu vom lăsa, ca la casa de lipsă să sufere patria pentru greșala unora dintre concetățenii noștri. Noi ne vom da la o parte, vom lăsa să treacă cea furtună amenințătoare peste capul nostru, precum au trecut și multe furtune grele din trecut și în urma urmelor, suntem de firma credință, că nu noi vom fi cei absorbiți. Cu cât va fi mai mare încercarea cu atât mai mare va fi alipirea noastră către limba și naționalitatea amenințată, și ce n'au succes altor popoare mult mai înaintate în cultură, de sigur nu va succeda nici Maghiarilor în secolul nostru, numit cu drept cuvânt al egalei îndreptări al libertății, al naționalității. Poate că regimul nostru constituțional în punerea în lucrare a legii votate de dietă să ne mărginească și mai mult puținul ce ni'l mai lasă textul legii, poate să ne scoată chiar, cu vătămarea legii pentru autonomia noastră confesională, din cele mai multe scoale confesionale și să ne introducă învățători străini, — un unghiu tot ne mai rămâne, unde nu va străbate nici o putere lumească, — inima noastră. Aici vom conserva până la timpuri mai favorabile sfânta scântie a iubirii de limba noastră națională. Și în toate încercările ne vom mângăia cu bardul epocii de renaștere al Germanilor, cu Arndt care dice: „*Der Gott, der Eisen wachsen liess, der wollte keine Knechte*“ și aplicând aceste la impregiurările noastre vom dice și noi: „*Dumne-deul care a dat popoarelor Ungariei diferite limbi, diferite naționalități de sigur nu voiesce, ca limba noastră, naționalitatea noastră să devină sclavă limbei și naționalității maghiare.*“

Un învățător.

Ciuna orientală.

„Montags-Revue“ din Viena înscințează dto 26 Ianuarie c. n.: Măsurile, ce s'au hotărit în conferința sanitară, sunt deocamdată de natură provizorie, de oare-ce în comisiune a prevalat părerea, că primejdia n'ar fi iminentă. Dacă însă s'ar arăta, că boala câștigă teren, atunci sunt pregătite cele mai riguroase măsuri sanitare. Cu deosebire poate fi privit ca un ce sigur, că în cazul acesta se va pune un cordon militar rigoros la granița germană și austro-ungurească, cu acel mandat strict, a nu lăsa să treacă absolut nimica, nici oameni nici animale nici transpoarte de ori-ce soi. Delegatul prusian, consilierul intim Dr. Finkelnburg, care a părăsit Viena ieri sara, a declarat aici cu fermitate, că Germania ar fi hotărâtă, a pune un cordon militar de

80,000 soldați pentru închiderea ermetică a graniței, și că pentru acest sfârșit ordinul de mobilizare ar fi deja pregătit întocmai ca și pentru cas de război. Afară de aceasta la graniță au a fi construite barace de lemn pentru carantena. Din comisiunea sanitară se mai raportează între altele: O observare interesantă a făcut delegatul unguresc. În deobște se presupunea, că boala mai cu samă preste Galiția ar pute fi importată în Austria. Delegatul unguresc însă împărtășește, că în tot anul o mulțime de droitari din Slovacia ar migra la Astrachan, unde și cumpără obiecte mici sau săvârșesc munca lor îndatinată, pentru care ei primesc în schimb șofranul, ce crește în Astrachan și la ei acasă e foarte căutat. Pe această cale ciudată boala încă s'ar pute importa.

România încă a început a lua măsurile de lipsă pentru combaterea primejdiei provenitoare din eventuala apropiere a ciunei orientale de hotarele sale. Se anunță adecă din București dto 26 Ianuarie, că medicii Capsa și Felix călătoresc în aceea și conform unui mandat al guvernului românesc la Viena, spre a se conțelega acolo despre măsuri comune împotriva ciunei. Un al treilea membru al consiliului sanitar se duce în Rusia, pentru a studia epidemia la vatra sa.

Încât pentru lățirea ciunei în guvernamentul Astrachan „Monitorul“ rusesc aduce șcierea, că după raportul guvernatorului din Astrachan dto 22 Ianuarie c. n. în colonia Stariza dela 17-lea l. c., iar în Prîșib, Nicolsc, Udaci și Mihailovsca de 12 zile încoace nu s'ar fi mai ivit îmbolnăviri nouă.

Cu prilegiul acesta împărtășim cetitorilor noștri după „Deutsche Zeitung“ din Viena că, de aci până la Astrachan n'ar fi îndepărtarea mare, căci vatra ciunei s'ar afla la o distanță de numai 4 (patru) zile dela hotarele monarhiei noastre.

Despre caracterul ciunei orientale mai adaugem după „Wiener medicin. Wochenschrift“: „Până când ține frigul, se va susține ciuna, după aceea însă ea va scăde, căci se știe din experiență, cumcă cu începerea temperaturii mai călduroase boala aceasta scade și dispăre etc.“

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

„De sub poalele munților apuseni“ în Ianuarie 1879. Tot numai lucruri triste ve anunțăm dle redactor din părțile aceste — de sub poalele munților apuseni — ne având pentru astădată lucruri mai îmbucurătoare pentru jurnalistică.

Lumea, respective poporul e umplut de groază, b'a e îngrit foarte de un viitor trist, ce și'l prevede, și care se poate prea ușor deduce din apăsările ce se manifestează pe aici și jur neîntrerupt mai în toate zilele, — căci, nu sunt destul de apăsătoare, ci torturătoare chiar: execuțiile zilnice, cari storc fără cruțare bietele familii de tot ce au mișcător și nemișcător; nu e destul că se pemnorează în unele comune și până la o mie vedre de vin pentru contribuția restantă carea se urcă mai în fie care comună la mii; nu e destul că se vinde în piață cu toba câte un șir de buți cu vin pentru un preț bagatel de 26 cr. vada, (di: donedeci și șase) mult până la 50 cr., b'a se mai adauge către toate aceste execuții acum și executarea tacselor venitelor de dijma, a cărora încasare, în urma unei ordinațiuni ministeriale se începe încă cu anul 1869, așa dară acum e silit bietul popor a solvi erariului deodată pe 10 ani sub încungurarea execuției deja întreprinsă cu multă diligență și asprime din partea execu-

torilor anume ordinați spre acest scop. Acum se născă întrebarea: că ce face bietul popor în mijlocul acestor impregiurări fatale? iată ce face, el (poporul) e gata a părăsi și a sista mai bucuros continuarea lucrării viilor, dacă înaltul ministeriu nu va fi aplicat cel puțin a concede solvirea competenței erariale cu începutul anului curent 1879 căci: a sili astăzi pe bietul popor stors până la măduă de anii cei sterpi de mai înainte e o imposibilitate; mai mult: ar fi chiar o întreprindere prea greșită a în. ministeriu, care ordonează d. e. a se executa dela N. N. o tacsă de dijma de 60 fl. v. a. pe când bietul om n'are avere mișcătoare nici de 10 fl. v. a.; un altul are se solvească o tacsă de 200 fl. v. a. are și avere de acesti bani; averea lui însă constă din 4 vaci, car și plug, pre aceste dacă i le vinde, urmarea va fi: că bietul om numai are cu ce și lucra pământul, și apoi cine nu știe: că dacă nui pâne și mălain, nu se va lucra nici viia rescumpărată în modul de mai sus, dar nu se va pute solvi nici contribuția agrilor părăsiți și renași neproductivi din lipsa vitelor cornute. Poftim, atunci ce a câștigat erariul? se înțelege de sine că a perdat, dar a perdat nu numai erariul, ci a perdat mai mult (a perdat tot) bietul econom, rămând la sapă de lemn cu familia lui întreagă. Săracă lume de de pradă!

În comuna Benic (tot cercul Aiudului) un om are mai multe jugere vii, după cari are se solvească la erariu 900 fl. v. a. (di: nouă sute), dar omul fiind incurcat de mai înainte cu alte datorii, și fiind în mai multe rânduri executat, astăzi numai dispune nici de cea mai mică avere, și ca atare neavând de unde solvi erariului tacsă enormă de 900 fl. acele jugere de viie stau părăsite și nelucrate de nimenea! Această întâmplare 'mi o enară în zilele acestea chiar un domn executor, care 'mi a spus și numele respectivului proprietariu de vii.

Am atrage la acest loc dacă ne ar fi cu puțină atențiunea înaltului ministeriu de agricultură în cauza stoarcerei competenței erariale pentru dijmele viilor prea cumulate și neexecutavere, și garantăm: că nu-i va fi nici spre rușine nici spre daună schimbându-se ordinațiunea esmisă în astă privință cu alta mai corespunderă scopului, iar bieții oameni apăsăți ar începe numai decât solvirea fără greutate simțită, ba ar continua și lucrarea viilor ce au la din contră se rămână părăsite!

Spre încheiere mai am se adaug dle redator un ce și mai trist, și mai înfiorător. Astăzi numai este comună și di pe aici, în carea chiar se nu vață omul cu indignațiune a orea și câte două rânduri de executori pe di, întreprindând felurite execuțiuni. Unul execuează mobilele sau imobilele cutărui creștin, altul pemnorează boul și cerealele în restanții de contribuție; oameni și mueri umblă ca nebuni în necasul cei torturează; se aud glasuri înfiorătoare: „de ar „mai fi revoluție, de ar mai fi bătaie, „că numai e de suferit atâta necas și „amar ce ne vine pe cap în toate zilele.“ Nu este di, în carea se nu caute și pe popa acesti necăjiți, ca să-i ceară sfatu lui, dar fiind că nici sânția sa nu stă mai bine în astă privință decât parochienii sei necăjiți, prin urmare de o mângăiere nici că mai poate fi astăzi vorba, ea nu-și mai află nici locul nici omul, unde să se mai adăpostască!

Ne temem de urmări triste ce provoacă aceste zbiciuituri, cărora sunt espuse sutele de familii asuprite până la desperare, de ceea ce Dumne-deu să ne ferească!

I. P.—u.

Statua lui Stefan cel Mare.

„Steaua României“ din Iași ne dă următoarele interesante relevări asupra lucrării urmate până a di pentru ridicarea monumentului marelui domn român în a doua capitală a țerei:

Comitetul central, numit pentru stringerea banilor necesari spre ridicarea statuei equestre în bronz a lui Stefan cel Mare pe una din piațele orașului Iași, intrunindu-se a numit din sinul seu o comisiune executivă compusă din d-nii N. Gane, S. Pastia, I. Negruzzi și A. Stamatopol, sub președința d-lui V. Alesandri, care se proceadă la lucrările convenite pentru realizarea dorinței țerei întregi de a perpetua prin bronz măreața figură a ilustrului Domn. Aceasta comisiune executivă a avut deja intruniri. În ședința întâiu s'a ocupat de mijloacele bănesci de cari ea dispune, și a vădut că posedă strinsă până acum aproape suma de 120,000 lei. După aceasta a hotărit să cheme în sinul seu pe principalii noștri artiști, cari ar pute aduce vre-un folos prin lumenele d-lor, ca mai speciali în asemenea cestiune; drept care au invitat pre d-nii pictori: Panaiteanu, Verussi și Stahi.

În a doua a ei ședință, luând parte și d-nii pictori; Panaiteanu și Verussi lipsind d. Stahi din cauză de boală, comisiunea a pus în discuțiune cestiunea: care este centrul artistic în Europa de preferit, unde s'ar putea executa cu succes monumentul dorit? D. Verussi luând cuvântul, a arătat, că orașul cel mai superior artistic din timpul de față, este Parisul. Că arta franceză este culminația în genere a artei contimpurane și mai cu samă în cea ce se atinge de arta monumentală. Ca o dovadă mai pipăită despre aceasta, pe lângă mai multe fapte, a adus ca exemplu și următoarele două: Întâiu comandarea de către guvernul Statelor-Unite a statuei în broz și în mărime colosală, reprezentând „Libertatea“, și care numai ea dimpreună cu pedestalul seu, vor forma farul ce se va aședa la intrarea portului de New-York. Această statuă, Statele-Unite au comandat'o în Paris. Al doilea fapt este, ridicarea monumentului „Victoria“ în Berlin, operă a artei actuale germane, și despre care critica artistică a stabilit, că nu întrunesc calitățile estetice dorite. În urma acestor explicări la cari a adeseat și d. Panaiteanu, comisiunea a hotărit; ca comanda monumentului nostru să se facă la artiști francezi din Paris, și pe cât se va pute la cel mai ilustru.

Pentru aceste, a luat măsura de a ruga pe d. Calimah Catargiu, reprezentantul țerei la Paris, ca să se pună în raport cu principalii statuari de acolo, mai reputați în opere monumentale. La aceasta, d. Verussi a adăogat, că întâiu pictor român d. Grigorescu se află, pentru cât-va timp stabilit în Paris și ar pute fi de mare folos d-lui Catargiu în relațiunile d-sale cu diferiții statuari. Comisiunea aprobând mijlocul propus, a hotărit să se adreseze și la bunăvoința a distinsului pictor. După aceasta, comisiunea a pus în discuție a doua întrebare: dacă statua trebuie să reprezinte pe Stefan în acțiune, cum este represintat Mihaiu Viteazul în București. D. Verussi s'a opus acestui mod de reprezentare, dicend că este greșită concepția acelor artiști, cari represintă statuele în acțiune. Sculptura, neavând ca mijloc, de cât material greoiu și de sine stătător, trebuie să fie limitată în expresiunile sale, de aceea trebuie să tindă mai cu samă la realizarea perfectă a formelor plastice și să fugă de gesturile violente, cari, alterând frumseța formelor, concentrează expresiunea numai în figură. Ca dovadă despre adevărul acestui principiu estetic, d-sa a amintit sta-

tuaria antică grecească, recunoscută de superioară întregii statuări din lume. „Căci momentul de acțiune, a dis d-sa, este momentul trecător care poate fi frumos în natură. De pildă: momentul când un general fiind în mijlocul unei lupte, prin gestul violent și impunător, prin privirea fulgerătoare, prin expresiunea animată și prin cuvântul său, care cade ca trăsnetul asupra anului, nu numai că mișcă pe cei ce îl impresionează, dar privit astfel, el farmecă imaginația și pare frumos. Un asemenea moment poate fi tratat cu succes în pictură, căci, pe lângă mijlocul formelor plastice de cari dispune în comun sculptura, pictura, pentru realizarea iluziunii, mai posedă coloritul la expresiunea mai apropiată a vieții, ea posedă lumina, cerul și spațiul său, deosebit de acel al realității; cu un cuvânt, ea posedă toate mijloacele de reprezentat ca în natură, adică de a reprezenta de odată subiectul și obiectul, care să poată forma un ce complet spre formarea iluziunii de eroi. Ea posedând toate mijloacele din natură, mai puțin cuvântul, poate dar să întreprindă realizarea unui asemenea monument.

„Pe cât timp sculptura, ori-cât de măiestrit ar fi reprezentată figura unui general în asemenea moment, gestul și expresiunea, ce trebuie să pară repede ca fulgerul puse în bronzul etern imobil, fac o contradicție, căci arată de odată imaginației icona expresiunii celei mai repezi în natură, și, în același timp, pe când imaginațiunea ne spune aceasta, ochii văd continuu lucrul imobil. La aceasta se mai adaugă, că imaginațiunea ne spune că în acest moment acest general comandă o armată, se află în mijlocul unei lupte cătră care se îndreaptă gestul vădit, șgomotul și un cer întunecat de fum este în giurul său, dar în același timp pe când imaginațiunea ne spune aceasta, ochii ne arată un cer liniscit, de a dreapta și de a stânga generalului nostru, iar lângă densusul în loc de luptători, cari să formeze obiectul și građațiunea expresiunii sale, vedem privitori liniștiți și cu gura căscată privind la el.

„De aici se nasc deodată două impresiuni contradictorii, cari neutralizându-se, fac că privirea statuei, de parte de a ne fermeca, ne aduce suferință, asistând la chinul și sbuciumarea unei figuri, care tinde să sară din loc, dar care continuu stă pe loc. Starea de repaus este momentul psihologic convenit sculpturii. Astfel fiind sculptura trebuie să fugă de momentul realității și să tindă la înfățișarea lucrului stătător, cu un cuvânt, să fugă de reprezentarea unui tot. Expresiunea în statuare nu este animațiunea momentului, ci animațiunea vieții întregi, și prin aceasta sculptura monumentală devine superioară picturii, căci tinde la reprezentarea măririi, care spune ochilor, că este eternă, și minții că este infinită, cu un cuvânt, la expresiunea sublimului. Ași dori, domnilor, a adăoga d. Verussi, ca în loc se ved pe Stefan-Vodă sbuciumându-se, să'l ved calm, cu privirea liniscită, cu gestul demn și măiestros, căci istoria ni'l arată neclintit pe tronul său, liniscit în mijlocul războaielor. Ca stinca eternă, neclintită și liniscită în mijlocul furtunelor, așa se pară el pe calul său de bronz. Chiar acei cari nu știu cine a fost Stefan, vedându'l să dică: „Acest om a trebuit să fie mare.“ Iată, dlor, pentru ce cred că statua, în loc să reprezinte un moment de luptă din viața lui Stefan, să'l reprezinte pe el în întreaga sa viață, în întreaga sa epocă, în întreaga istorie a Moldovei. Să'l reprezinte mareș, adică senin, ca și însași unitatea.“

Comisiunea în urma acestei es-

punerii, în unire și cu d. pictor Pannaiteanu, a admis în unanimitate vederile estetice ale dlui Verussi. În a treia ședință a comisiunii s'a dat cetera la trei scrisori a distinșilor statuari din Paris, și anume dnii: Jacquemast, Cordier, și Cauerre-Belleuse, cari se ofer a executa momentul întreg: statua, calul și pedestalul cu două baso-reliefuri pe laturi, reprezentând două bătălii ale lui Stefan-vodă și luându-se de mărime tipică. Statua equestră a lui Henric IV de pe Pontneuf din Paris. Prețurile diferind între 125 și 150 mii lei.

După aceasta, comisiunea a rugat pe d. Verussi să se însărcineze cu scrierea a trei studii, care să serve artistului ales, pentru compunerea statuei. Aceste studii sunt: unul istoric, în care să se stabilească caracterul fizic și fiziologic al lui Stefan vodă.

Altul archeologic însoțit și cu desemnuri, în care să arete în amănunt toate piesele compunând, costumul, armatura, precum și echipamentul calului și chiar rasa cu caracterul său dacă s'ar găsi indicii în istorie. Iar al treilea un studiu estetic care, basat pe caracterul stabilit istoricesc al lui Stefan, să arete forma estetică cea mai conformă cu un asemenea caracter.

D. Verussi a arătat, că această însărcinare cu toate dificultățile ce simte pentru marea figură a ilustrului Domn o primesce. Dar pentru că această scire, dsa o găsește ca o grea încercare unde poate s'ar străcura erori, a cerut ca înainte de a se trămite statuarului însărcinat, să fie cercetată de o comisiune compusă din bărbați speciali în asemenea studii.

Comisiunea a hotărât a ruga pe dnii Neculae Ionescu, A. Lambrino, A. Xenopol și P. Râșcanu, pentru lași iar pe dnii Hăjdău, Dim. Sturdza, A. Odobescu și T. Aman pentru Bucuresci, ca să primească a se institui în com. și cercetând lucrările istorice, archeologice și estetice ale dlui Verussi în această cestiune să bine-voiască a da părerea dumnealor. Cum vedem rădicarea unei statue equestre a marelui nostru domn a intrat în domeniul realității, și comisiunea executivă nu numai că a pășit la lucrările convenite pentru realizarea acestui scop, dar a pășit în modul cel mai serios și înțelept, luând toate precauțiunile, de a înzestra țara noastră cu un monument de o valoare superioară artistică. De aceea și iarul nostru se simte dator în numele opiniei publice a-i arăta felicitările și mulțămirea noastre pentru modul și activitatea, cu care conduce această lucrare. Dacă pe lângă suma adunată, ar mai trebui ceva, să fie sigură comisiunea executivă că, România care a contribuit până acum peste 120 mii lei, nu se va da înlături dela două sau treizeci mii.

Țara cere: *O operă ilustră pentru un domn ilustru!*

Varietăți.

* (Postal). În cercul postal al Sibiiului sunt de a se ocupa următoarele posturi și adică:

a) postul de oficial cu carele este legat salariul anual de 600 fl. v. a. și 100 fl. bani de cortel. Se cere însă dela oficial o cauțiune de 300 fl. v. a.; eventual

b) postul de practicant pe lângă salariul anual de 300 fl. v. a. Doritorii de a ocupa aceste posturi au să-și adreseze rugărilor lor în termen de 3 săptămâni cătră direcțiunea postală reg. ung. din Sibiiu.

* (Corpul învățătoresc) din Resinari va ține în 21 Ianuarie (2 Februarie a. c. în edificiul școlar din loc o ședință publică în folosul bi-

bliotecei școlii de aici, cu următorul program:

1. „*Desteptate Române*“ marș național executat de corul școlar.
2. *Cuvântare de deschidere*, de cătră direct. I. Meș.
3. „*Oda ostașilor Români*“, poezie de V. Aiecsandri, declamată de S. Secărea.

4. „*Nu mă uita*“, poezie de... cântată solo de domnișoara A. Bratu.

5. „*Despre educațiune*“, disertațiune de P. Simțion.

6. „*Răsbunarea șoarecilor sau moartea lui Sion*“, poezie de Alecsandrescu declamată de Ios. Goga.

7. „*Dorile frumoase*“, poezie.... cântată de corul școlar.

Începutul la 6 oare sara.

* (Difteritis). În comuna Racovița s'au bolnăvit de difteritis vr'o 10 copii. Din cauza aceasta s'a incuiat școala grăniț. din aceasta comună pe cale oficiasă.

* (Cas de moarte). Ni se scrie din Cristur, că preotul gr. or. deacolo dl Dionisie Glodean, căsătorit deabea de 2 ani cu Maria născută Pătran, prin moartea prea timpurie a acesteia a rămas văduv.

(Microfonul). Țiarele italiene dau detalie asupra unei noue aplicațiuni cu totul neasceptate a microfonului. Acest instrument poate fi întrebuințat în observarea din depărtare a convulsiiunilor vulcanice.

Descoperirea acestei proprietăți s'a făcut de curând de profesorul Stephano de Rossi, ce a stabilit un observator lângă Rocca di Pappa, în Albania. Acest savant s'a dus la observatoriul dela Vesuviu spre a arăta aparatul său d-lui Palmieri.

Acest din urmă a fost atât de încântat de explicațiunile date, în cât a însoțit pe inventator la Solfatru delat Puzzoli, unde pământul este într'o stare constantă de agitațiune.

Șgomotele auđite cu ajutorul microfonului sunt atât de formidabile în cât nici unul din asistenți nu s'a putut apăra de un sentiment neexplicabil de teroare.

* (Descoperire Arhiologică). S'a descoperit la Roma lângă ulița degli Archidella Pilotta, o bucătă de pavagiu în mosaic, după cum se crede, din timpul imperatorului Adrian.

Comisiunea arhiologică municipală a dat ordin de a se continua săpăturile. „B. P.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

București, 29 Ianuarie n. Un nunțiu al principelui așterne camerilor o declarație în privința modificării necesare a articolului șapte din constituțiune. De sară se va ține o ședință comună a camerilor.

Petersburg, 29 Ianuarie n. Guvernul a dispus cele mai energice măsuri contra epidemiei, arderea cadavrelor, formarea unei comisiuni igienice, trimiterea unui comisariu general la Astrahan cu cea mare împuternicire, conchiemarea celebrităților medicale europene.

Paris, 29 Ianuarie n. Astăzi se vor ține două consilii de miniștri, la cari vor lua parte și presidenții camerei și a senatului. Faima despre dimisionarea Marșalului este grăbită. Miniștrii vor espune mâne în cameră situațiunea. Demisiunea lui Mac Mahon ar urma, dacă camerele vor vota decretul comandelor militare; astfel intrunirea congresului nu este probabilă înainte de poimâne.

Bursa de Viena

din 29 Ianuarie n. 1879

Metalițele 5%	61 20
Împrumutul naț. 5% (argint)	62 40
Împrumutul de stat din 1860	113 75
Aejiuni de bancă	772 —
Aejiuni de credit	213 10
London	116 45
Argint	100
Galbin	5 52
Napoleon d'aur (poli)	9 33
Valuta nouă imperială germână	57 60

Economic.

Budapesta, 25 Ianuarie n. Timpul în săptămânile din urmă a fost foarte schimbăcios; termometrul scădea pe și ce mergea tot mai tare așa, încât unele riuri eșise din țărmuri și cauzase foarte mari inundațiuni. Săptămâna trecută s'a întors vremea; pe și ce mergea era mai frig până ce de față domnesce un frig mare, cu carele poate, că iarna aseasta și au ajuns punctul de culminațiune. Inundările de mai nainte sunt firesce prin frigul present sistate, ce se va întâmpla însă cu ghiață, carea se află din cauza inundărilor respândită miluri întregi pe văile Tisei, Dunării și altor riuri atărna dela timpul primăverii viitoare.

Negoșul bucatelor a fost săptămâna trecută mai ca mort. S'au vândut vro 50—60,000 măji metrice.

Grăul curats'a vândut cu câte 15—20 cr. mai efin camai înainte. Secară s'au vândut vro 2000 m. m. dar numai de calitate mai bună și adică cu câte fl. 5.75—5.80 cr. v. a. m. m. Secara de rënd nu s'a căutat.

Orzul s'au vândut bine. Cele 6—7000 m. m. vândute s'au plătit cu câte fl. 5.40—5.60.

Ovșul s'au vândut în cantitate de vro 2000 m. m. cu câte fl. 5.40—5.80 cr.

Cucuruzul în cantitate la vre-o 10,000 m. m. s'a plătit cu fl. 5.85—5.55 pro majă m.

Păstăioasele a fost căutate de indigeni, străini n'au fost. S'a vândut însă fasolea cu fl. 7.25—8.25 pro 100 chilo; mazărea cu fl. 9.25—9.50; mălaiul cu 5.25 calitate mai bună; sēmânăța de cânepă fl. 9.25—9.50; sēmânăța de in a fost foarte puțină în țerg și s'a vândut cu fl. 12—12.50 pro 100 chilo; linteia cu 8.50—9 fl. pro 100 chilo. Lăna s'a căutat tare; cu deosebire cea din Transilvania și s'a plătit pro 200 măji metrice lână de calitate primă 71—83 fl. v. a.

Porcii s'au căutat foarte slab; dară pentru aceea nici n'au fost mulți de cumpărat. Din Ungaria de jos numai 5450, din Transilvania 30; din România 960 capete.

Unsoarea de porc s'a căutat mai bine și s'a plătit cu 51—52 $\frac{1}{2}$ fl. cu bute cu tot, fără bute cu 48—48 $\frac{1}{2}$ fl. v. a.

Slănină s'a căutat slab și s'a plătit numai cu 50—52 fl. v. a.; Săul s'a vândut cu fl. 45.75—46. 50; Peile încă n'au avut căutare, cele din Transilvania s'au plătit cu 125—140 fl. v. a. pro 102. S'au vândut peste tot 10,000 de dăraabe.

Nr. 65 ex 1879

[4] 2—3

Pertractare de ofert.

Spre ascurarea recerinței de 1024 metri cubici de lemne de ars pentru perioada 1879—1880 se va ține în 20 Februarie a. c. în cancelaria administratoriului Morotrophiului reg. ung. o pertractare de oferte. Tot acolo se pot lua la cunoștință și condițiunile de licitațiune în oările oficiale de ante ameađi.

Ofertele în scris și după lege timbrate împreună cu 200 fl. vadium au a se băga în diuoa numită până la 11 oare ante ameađi, cu descriere lămurită, a cuantității, calității, lungimei și grosimei lemnelor, asemenea sunt de cele aduse pe apă, seu nu.

Oferte întârđiate seu făcute după pertractare se vor refusa, și cele nu în înțelesul acestei publicațiuni făcute, nu se vor considera.

Sibiiu în 22 Ianuarie 1879.

Direcțiunea Morotrophiului r. ung.